

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri
Theologi, Jnstitvtiones Morales**

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

3 Quando, et quomodo precarium finiatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

absentes, vel per epistolam, vel per nuncium.] Ita lex.

Vtlimò queritur, An quando quis ancillam cum precario dedit? Si postea nascatur ex ea filius, datum precario intelligitur? Respondeo ex l. Quamvis, ff. De precario, vbi sic habetur: [Quamvis ancillam quis precario roguerit; id acutum videatur, utriam, quod ex ancilla natum est, in eadem causa haberetur.] Fortassis hic sensus legis est; filium ex ancilla natum, datum precario intelligi; quia ita actum esse videbatur. Alioquin enim in l. i. §. Quod depositis, ff. De depositis, manifestè dicitur: Quod rem depositam consequuntur, vel comitantur, pro depositis non habent.

Quando, & quo modo precarium finiatur.

CAPUT III.

PRECARIVM soluitur, seu finitur, & definit obitu eius, cui datum est. cap. vii. De precario. Est enim beneficium in personam eius qui accipit, collatum, ac proinde cum persona extinguitur.

Secundò, voluntate eius, qui concessit. l. ff. De precario. & cap. viii. De precario.

Tertio, finito tempore, ad quod res est precario data. l. Cum precario. ff. De precario.

Quarto, quando is, qui precarium concessit, rem precario datum alienavit: tunc enim nisi voluntate noui dominii res eadem maneat penes eum, qui ab initio precario possidebat, finitur, & tollitur precarium. l. Quod istum, §. Quod à Tito. & §. Illud. ff. De precario. & cap. vii. De precario.

Dubius questionis est, An precarium finitur morte eius qui dedit? De hac questione Panormitanus in cap. Precarium, de precario, & late Couartuas lib. 2. Variar. resolut. cap. ss. num. 1. 2. 3. & 4. Ceteri iuri videtur esse precarium morte concedentis non finiri. l. Cum precario. vers. est. & l. Quod istum, ver. Quod à Tito. ff. De precario: ita Glosa, Panormitanus, & alij in cap. viii. De precario, vbi docent, h. et delein eius, qui precario dedit, posse repetere, sed non esse necesse, ut precarium à defuncto datum ipse deinceps concedat, vel confirmet: manet enim penes eum, qui accipit, donec eius hæres id reuocauerit. Ita etiam docuerunt Bartolus, Paulus, Alexander, Iason, quos ibi produxit Couartuas.

At enim duo obiecti possunt: primum est, quia Iurisconsultus in l. Locatio ff. Locatio. [Locatio, inquit, Precaarium rogatio ita facta, quod is, qui eam locasset dedisse, vellet, morte eius qui locauit, aut dedit, tollitur.]

Secundum est, quod habetur in cap. Si gratis, De scripto. in Sexto. Id quod gratis concilium est a Romano Pontifice, ut diuaret ad beneplacitum eius, morte Romani Pontificis finiri: quia voluntas morte cessat, ac definit. Respondeo, duos casus esse distinguendos. Primum est, quando agens simpliciter valeat, tam tamen à Iure habet conditionem, & possit ab agente reuocari, si ea conditio expressum in actu fuerit appolita, videlicet, ut valeat, donec reuocauerint, qui egit, tunc morte eius non extinguitur, nec reuocatus censetur, quia per obitum concedentis reuocatio facta non intelligitur, cap. Si delegatis §. 1. De effi. delegat. in Sexto. [Quando tibi, inquit, Romanus Pontifex vires etiam sub ea forma commisit, donec eas ducere reuocandas, poteris ex commissione facere: nam talis commissio, per quam censetur etiam sententia probatio, nisi ante fuerit reuocata, committi, nequaquam morte committentis exprimat, ex qua res integra non existit.] Sic ibi. Hoc annotarunt Bartolus, & Decius, quos citat, & sequitur Couartuas. Ex quo efficiunt, ut delegatio cauia, & iurisdictio data alicui cum ea expressa conditione (donec reuocauerit, qui delegauit, aut dedit) mi-

nime reuocata censetur morte delegantis, vel dantis Bartolus, Alexander, Decius, Iason, ut ibi refert Couartuas. Item sententia Iudicis exilio pœnam continens, donec Iudex eam reuocauerit, non finitur morte Iudicis. Bartolus, Salicetus, Alexander, & Iason, codem testis Couartuas ibidem.

Secundus casus est: Quando aclus à Lege, vel ab homine eam habet conditionem, ut dure, donec voluerit is, qui agit, finitur, ac cessat eius morte. Ita docent Bartolus, Panormitanus, Alexander, Iason, Paulus, Decius, & alij apud Couartuas.

Ex his inferunt, Precaarium obitu eius, qui concessit, non extingui, vel finiri: ut habetur in l. i. & 2. ff. De precario, quia precarium datur, ut eo voluntis, qui accipit, donec voluntarem reuocauerit, qui concessit: sed voluntas morte reuocata non censetur.

At dices, Leges ipsas, & Iura docere, precarium dari ad nutum, & voluntatem dantis. Respondeo, nihil aliud hisce legibus significari, nisi precarium durare, donec reuocet voluntatem, qui dedit, quia quidem reuocatio solum morte non fit. Obiectes & illud, in l. Titius. ff. De donationibus, vbi Scuola inquit: [Lucius Titius epistolam talem misit; ille illi salutem: Hospitio illo quādū voluntatis, utrū in superioribus diebus: omnibus gratuī: idque te ex voluntate mea facete, hac epistola nouum tibi facio.]

Quarto, An hæredes eius, habitatione cum prohibeant possint? Respondeo secundum ea, que proponerentur, hæredes eius posse mutare voluntatem. Respondeo cum Couartuas loco citato, num. 5. Illa verba (ex voluntate mea) non significare idem, quod illa (ad meam voluntatem) vel (quatenus mea voluntas tulenti) sed simpliciter conseruum donantis ostendere, & manifestum facere. Vnum est animaduertendum, voluntatem morte finiri, nouum rāmen furore, amentia, & ebrietate. Et hinc est, ut in cap. Maiores, de Baptismo, & eius effectu, §. Ultimo ad finem dicatur, amentes, & furiosos in eadem voluntate perfecrare, quam habebant ex tempore, quo furoi eos oppreficit. Sic ibi. Id estiam continetur in l. Si i. qui anime, &c. De acquirenda passio. Morte itaque finitur, & tollatur voluntas, non autem furore, amentia, domino, aut ebrietate. Natum quam, §. Si seruus. ff. De usucap. 2.

Secundum queritur, Quenam actio civilis ex precario oratur? Respondeo, ex l. Interdictum. ff. De precario, vbi sic habetur: [Interdictum de precario merito introductum est; quia nulla eo nomine Iure Civili actio est. Magis enim ad donationem, & beneficij causam, quam ad negoti contracti spectat precarij conditio.] Id estiam prorsus in l. Eum qui. §. An pater. vers. Is qui precario. ff. De furtu. Nihil emimus tamen, ut docet Hohenfels in Summa, tit. De precario. §. Quibus actionibus & Glosa in l. Interdictum ff. De precario. Aut precarium conceditur simpliciter, & tunc nulla est actio civilis, quia repetatur, sed interdictio de precario reposuit: Aut precarium datum est expressa conditione, ut reddereetur, quando repeteret, qui dedit, & tunc repetitur (principis verbis) que actio quidem civilis est, sed inominata: Aut datum est ex stipulatione, & tunc repetitur actione civilis, que dicitur (ex stipulatu) l. Et habet. ver. Cum qui. §. Eum qui. ff. De precario.

Rogabit quispiam, Contra quem agitur interdictio de precario, si actione ex stipulatu? Respondeo Hohenfels in Summa, tit. De precario. §. Contra quem, agi contra illum, qui precario rogauit, siue per se, siue per procuratorem, siue per seruum, rogante non nomine eius. Nam si seruus meus suo nomine rogauerit precario, teneo tantum de peculio, vel de re in rem verlo. l. In rebus, §. 1. & l. Si seruus ratus. ff. De precario. Si mandato tuo alicui deder, tibi voles concedere, obligabis mihi. Si illi concedere volo, tu mihi obligabis assumptione mandau: ille, interdictio de precario. Quod si tu dederis non mandato meo, sed posuis meū iustitiae, obligor tibi ratione in-

f. clum, sive prescriptis verbis. I. Quesitum. ff. De precario.

Item, datur contra illum qui adoptauit, precario rogantem, *I. Si adoptrero. ff. De precario.* Datur itidem contra eum, qui dolosè fecit, quo minus possideret, & hares ex dolo defuncti tenerunt, quatenus ad eum peruenient hereditas in solidum. *I. Quesitum. f. Eum quoque. & f. ultim. ff. De precario.* Datur & contra pupillum, quamvis tutoris auctoritas non interuenit. Nam quicunque habet rem precario datam, potest Iudicis officio compelli ad restituendum. Si vero rem pupillus non habeat, non obligatur. *I. Quesitum. ff. De precario.*

Tertio queritur, Quo differat precarium à precaria, & à precariis? Apud Hostensem in *Summa, t. vii. De precariis,* ponuntur quatuor versi: in quibus difference continetur inter precarium, precariam, & precarias: hi nimurum:

Ria, Ria, Rima: tria sunt, quibus est caput unum,

Ria sunt sedis per singula lastra renunt.

Ria sit ad mortem, non ultra vuln. renuerari.

Riam finitur tunc, quando auctor vult renueari.

Quorum versuum sensus est: Precaria sunt res pre-cibus potentium data ad vnum, sed quinto quoque anno reperuntur, seu renuantur; nisi eorum traditio renouetur. Precaria, est res precario data ad vnum alienus, donec moriatur. Precarum, est res concessa alicui ad vnum, que repeti potest ab eo, qui concessit, quando voluerit.

Et hoc quidem de Precario. Nunc de Pignoribus, & Hypothecis dicendum nobis more nostro, breuiter est.

DE PIGNORIBVS, ATQVE HYPOTHECIS.

Vintus ordine contractus, qui rei traditione cōpletur, est contractus Pignoris, & Hypothecæ. Totus liber 20. Digestorum, sex in Titulos diuisus, est de Pignoribus, & Hypothecis. & in C. lib. 8. a Tit. 14. usq; ad Tit. 31. continenter de Pignoribus agitur. In iure etiam Canonico, li. 3. Decretalium, Tit. 21. De Pignoribus est. Tractatum de Pignoribus, & Hypothecis edidit Antonius Negusantius Auditor Rotæ: alium quoque Franciscus Balduinus, & tertium Hugo Donellus.

Vnde dicatur, & quid sit Pignus.

CAPUT I.

PIGNVS dictum est, quasi à pugno; quia res pignori data, pugno capit, & stringitur; & quæ pignori dantur, manu traduntur. *I. Plebi. f. Pignus. ff. De verbaborum, & rerum significacionib.* Vnde Pignus, propriæ res est, quæ transit ad creditorem, cui traditur loco cautionis, vt in ruto habeat rem suam debitori creditam: quia tutius est pignori in-

cumberere, quam in personam agere. *Instit. De obligatio-nib. quæ ex delicto nascuntur. f. Furti & plus cautionis in-rent est, quam in personam. I. Plus cautionis. ff. Dere, in-ris. Vnde*

Primo queritur, Quid sit pignus? Respondeo, est omnis ea rem, quæ creditor pro debito obligatur, & traditio ob-sistit. *De actionibus. f. Item Seruissa.* Vnde si creditorum datur ad custodiam, sic pignus creditorum datur ad custodi-um, vt in ruto sit ipsum debitum contractum. *Instit. Quid modi contrah. oblig. f. vlt.*

Secundum queritur, Quoniam differat Pignus ab Hypotheca. *In I. Si res hypothecata. f. Inter pignus. ff. De pignoribus, & hypothecis.* habetur: Inter pignus, & hypothecam tantum nominis sonum differre. Haec ideo dicit Mattheus Iurisconsultus, quia pignus, Latinum est nomen, hypone-cta, Graecum. Et hie hypotheca Graecis est res obligationis supposita; sic etiam pignus est res creditoris obligata. At ob-stanti tamen nequit, quia pignus, & hypotheca in iure an- quando tamquam due res distincte habeantur, ut hypo-theca propriæ sit res obligationis subiecta, quamvis non si creditoris tradita posse illio: pignus vero propriæ est res non solum obligata, sed etiam iurata creditoris. *I. Si rem alienam. ff. De pignorat. actione. & I. Plebi. f. Pignis. ff. De regu-lariis. & In instit. De actionibus. f. Item Seruiana.* Vnde pignus consistit in rebus mobilibus, vel in mouentibus, que tradi-entur ad creditorem: hypotheca vero, in rebus immobilibus, que manent quidem penes debitorem, sed creditori ob-gata, & obstante.

Tertio queritur, Quot modis in Iure surperatur nomen pignoris, & hypothecæ? Respondeo multis. Primo, proprie-tate rei nexu, & vinculo, vt cum queantur, Quibus modis pignus foliatur.

Secundum, pro re obligationi supposita: cum dictetur pignus creditoris traditum; pignus venditum, vel distractum; pignus idoneum, atque legitimum.

Tertio, pro ipso contractu pignoratio.

Quæres, vnuusnam gratia, creditoris, an debitoris, si talis contractus respondeo, pignus esse gratia terminique, & creditoris, & debitoris. *Instit. Quibus modis contractus ob-lig. f. Creditor.* Idque ratione comprobatur, quia pignus da-tur creditori, vt certa, & firma sit illi spes solutionis debiti. Erit itidem in rem debitoris: videlicet, vt pecuniam mutuam accepit; ac ideo pignus dat; quia aliqui mutuos illi numeros crederet nemo.

Quarto queritur, An lex municipalis, vel statutum aliquid de pignore decernens, etiam comprehendat hypothecam? Bartolus de hac re dubius fuit, tefsi Negulantius in tractatu de pignoribus, part. i. membr. i. numer. 9. Sed, ut idem ait Negulantius, quæ res agitur de pignis, odii, & fauoribus, nomine pignoris hypotheca continetur. Ita Bartolus, & Alexander apud Negulantium: idem etiam Berachinus in Repertorio, vel Indice, littera I, in verbo Hypotheca.

Quot sint genera pignoris.

CAPUT II.

COMMUNIS est Iurisconsultorum opinio, triplex esse pignus: conventionale, prætorium, & iudiciale. *In I. Veteris iuris, C. De prætorio pignore,* tantum duplex genus hypothecæ constitutum: vnum, quod ex con-uenienti, & pactis priuatorum hominum continetur, & dicitur conventionale: Alterum, quod Iudicium decreto-contrahitur, & dicitur prætorium, seu prætorianum. *At in I. C. iij. C. Communia de legatis. ver. Cius enim, ponuntur tertium genus, quod dicitur tacita hypotheca, que vi legis, sine illo alio verbo contrahendum constitutur.*

Pignus igitur in primis duplex est: tacitum, & expre-ssum.